

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Tarım ve Orman Bakanı Sayın Bekir PAKDEMİRLİ tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Özgür KARABAT
İstanbul Milletvekili

Cumhuriyet'in kuruluşunun ardından kurulmaya başlanan şeker fabrikaları cumhuriyetin en önemli kazanımlarından biri olarak görülmektedir. Kurulan fabrikalar, bölgesel anlamda salt şekerpancarı ve şeker üretimi yapmakla sınırlı kalmayıp dolaylı olarak hayvancılığın ve bağlantılı sektörlerin gelişmesine katkı sağlamaktaydı. Öte yandan fabrikaların kurulu olduğu bölgelerde önemli bir istihdam potansiyeli ve sosyal yaşam dinamiği oluşturmaktaydı.

Bilindiği üzere şeker fabrikalarının özelleştirilmesi sonucunda bu yapı bozuma uğratıldı. Bu özelleştirme doğrudan hayvancılık sektörünü de etkileyerek en önemli maliyetlerden biri olan yem konusunun giderek üreticileri olumsuz etkileyen bir seyre girmesine neden oldu.

2001 yılında kabul edilen Şeker Yasası ile pancar üretiminde kota uygulanmaya başlanmıştır. Pancar üretimi ve dolayısıyla şeker üretiminin kotaya bağlanması, günümüzde gündeme gelmeye başlayan şeker zamları ve şeker arzındaki düşüşün en önemli gerekçeleri arasında görünmektedir. Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2021 Bitkisel Üretim 2. tahmini verilerine göre, 2020 yılında 23 milyon ton olan şekerpancarı üretiminin, 2021'de yüzde 15,3 oranında azalarak 19.5 milyon tona düşmesi bekleniyor. Piyasadaki spekülasyonlar da dikkate alındığında üretimdeki düşüş sonucu önümüzdeki süreçte şeker üretiminde ve şeker fiyatlarında önemli dalgalanmalar yaşanması kaçınılmaz olarak görünmektedir.

Ülkemizde şeker fiyatlarındaki dalgalanmaların bir diğer nedeni de Türkiye Şeker Fabrikaları AŞ. (Türk Şeker) 2020 ürünü şekerpancarı alım fiyatını 2019 yılına göre sadece yüzde 12 oranında artırmış olmasıdır. Üretim maliyetleri katlanmasına rağmen üreticilerin bu zamlarla yetinmek zorunda bırakılması başka bir deyişle üreticiye maliyetin altında fiyat verilmesi üreticileri farklı alanlara yönelmeye zorunlu kılmaktadır. 2020 yılında üretim alanlarının yaklaşık yüzde 10, üretim miktarının ise yüzde 15'ten fazla azalmasının da en önemli sebepleri arasında bu durum gösterilmektedir.

Yakın zamana kadar pancar ve şekerin fiyatı devlet tarafından belirliyordu. Türk Şeker'in belirlediği fiyat piyasaca kabul görüp uygulanmaktaydı. Üretimde artan maliyetlere bir çözüm getiremeyen iktidar gıda fiyatlarını baskılama yoluyla kontrol etmeye çalışsa da özellikle özelleştirilen şeker fabrikalarının sahipleri ile kooperatif şeker fabrikalarının yöneticileri devletin belirlediği fiyatların sürdürülemez olduğunu açıklamış ardından da özel sektör fabrikaları ve kooperatif şeker fabrikaları bundan geçtiğimiz ay şekere önce yüzde 25 ardından da yüzde 16 olmak üzere toplamda yüzde 41 zam yapmıştır. Türk Şeker ise maliyetlerdeki artışa rağmen bu zammı yapmamış, piyasalarda ilk kez ikili bir fiyat oluşmuştur. Bu durum tüketicileri, market, imalatçı, üretimlerinde şeker kullanan sanayicileri Türk Şeker'e yöneltmiş, artan talebin karşılanamamasının da rafların boş kalmasına neden olduğu savı ileri sürülmüştür.

Bilindiği üzere yakın zaman önce Türk Şeker, özelleştirme idaresinden alınıp Türkiye Varlık Fonu'na (TVF) devredilmiş, bu değişiklikle birlikte yönetim kurulu üyelerinin görevleri de sona ermiştir. Fon'un yeni yönetim kurulu üyeleri belirlenmemesine rağmen piyasa fiyatları ile Türk Şeker'in fiyatları arasında oluşan fark stokçuların ekmeğine yağ sürmüş, şeker piyasasında hakimiyet kuran 3 büyük firmanın Türk Şeker'den ucuz şekeri alarak stokçuluk yaptığı da iddia edilmiştir.

TVF portföyüne giren Türk Şeker'in idari yönden Tarım Bakanlığı'nın ilgili kurumuna dönüştürülmüştür. Bu işlemin ardından Tarım Bakanlığı'nın Türk Şeker'in yönetim kurulu üyeliklerine atama yapmaması ve Tarım Bakanı Sayın Bekir Pakdemirli ile Türk Şeker Genel Müdürü Mücahit Alkan ikili görüşmesinin ardından zammın açıklanması, zam kararının bu görüşme ile alındığı izlenimi yaratmıştır.

55980

Son zamlarla birlikte Türk Şeker'in piyasaya sattığı şekerin kilogram fiyatı KDV hariç 3.93 liradan 4.91 liraya çıkmıştır. Ancak Türk Şeker'de şeker fiyatlarına zam yapma yetkisi sadece yönetim kuruluna ait olmasına rağmen ve yönetim kurulu kararı olmamasına rağmen şeker fiyatları zam kararının nasıl alındığı anlaşılamamıştır.

Buna göre;

- 1- Türk Şeker'in, Türkiye Varlık Fonu'na devredilmesinin gerekçesi nedir?
- 2- Varlık Fonu'na aktarılan Türk Şeker'in devrinden önerenin cevaplandırıldığı tarihe kadarki süre zarfında piyasaya arz ettiği şeker miktarı ve bunun toplam bedeli ne kadardır?
- 3- Belli firmaların Türk Şeker'den büyük oranda alım yaparak stokçuluk yaptığı iddiaları doğru mudur? Bununla ilgili kurum bünyesinde bir soruşturma başlatılmış mıdır?
- 4- Türk Şeker, son zam kararını nasıl almıştır? Yönetim Kurulu kararı olmaksızın yapılan zammın hukuki dayanağı nedir? Zam kararının Bakanlık talimatıyla alındığı iddiası doğru mudur?
- 5- Türk Şeker'in zam kararının ardından şeker fiyatlarıyla ilgili oluşan ikilik sona ermiş midir? Buna dair herhangi bir önlem alınmış mıdır?